

FIȘA DISCIPLINEI

DIASPORA ORTODOXĂ ȘI PROBLEMELE EI

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj Napoca
1.2. Facultatea	Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclul de studii	Master
1.6. Programul de studii / Calificarea	Istoria religiilor. Geopolitica religiilor monoteiste (creștinism, iudaism, islam)
1.7. Forma de învățământ	Învățământ cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	DISPORA ORTODOXĂ ȘI PROBLEMELE EI			Codul disciplinei	OMR6015
2.2. Titularul activităților de curs	Pr. prof. univ. dr. habil. Gabriel-Viorel Gârdan				
2.3. Titularul activităților de seminar	Pr. prof. univ. dr. habil. Gabriel-Viorel Gârdan				
2.4. Anul de studiu	1	2.5. Semestrul	1	2.6. Tipul de evaluare	C
				2.7. Regimul disciplinei	DC

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	48	din care: 3.5. curs	24	3.6 seminar/laborator	24
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
3.5.1. Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					50
3.5.2. Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					40
3.5.3. Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					56
3.5.4. Tutoriat (consiliere profesională)					2
3.5.5. Examinări					2
3.5.6. Alte activități					2
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				144	
3.8. Total ore pe semestru				200	
3.9. Numărul de credite				8	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Prezența în conformitate cu reglementările în vigoare ale UBB și ale Facultății de Teologie Ortodoxă. Telefoanele mobile se țin închise pe toată durata cursului.
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Pentru predarea cu întârziere a portofoliului de seminar, acesta va fi depunctat cu 0.5 pct./zi de întârziere. Plagiarea lucrării de seminar și a temelor din portofoliu atrage după sine respingerea lucrării și nepromovarea examenului.

6. Competențele specifice acumulate¹

Competențe profesionale/esențiale	<i>Îndrumă oameni</i> • Îndrumă oamenii oferindu-le sprijin emoțional, împărtășind experiențe și oferind sfaturi persoanei pentru a o ajuta în dezvoltarea personală, precum și adaptând sprijinul la nevoile specifice ale persoanei și acordând atenție solicitărilor și așteptărilor acesteia <i>Efectuează cercetare științifică</i> • Se angajează în conceperea sau crearea de noi cunoștințe prin formularea de întrebări în legătură cu cercetarea, prin cercetarea, îmbunătățirea sau dezvoltarea de concepte, teorii, modele, tehnici, instrumente, software sau metode operaționale și prin utilizarea de metode și tehnici științifice <i>Gestionează drepturi de proprietate intelectuală</i> • Se ocupă de drepturile juridice private care protejează produsele ce fac obiectul drepturilor de proprietate intelectuală împotriva încălcării <i>Interacționează profesional în mediile de cercetare și profesionale</i> • Dă dovadă de considerație față de ceilalți, precum și de colegialitate • Ascultă, oferă feedback și răspunde în mod perceptiv altora, ceea ce implică, de asemenea, supravegherea și conducerea personalului într-un cadru profesional <i>Gestionează cunoștințele în vederea unui impact strategic</i> • Sporește impactul și utilizarea rezultatelor cercetării în cadrul politicilor, asigurându-se că cele mai utile fapte sunt comunicate și înțelese în timp util pentru ca factorii de decizie să le ia în considerare pe parcursul întregului ciclu de elaborare a politicilor <i>Solicită finanțare pentru cercetare</i> • Identifică principalele surse de finanțare relevante și pregătește cererea de grant pentru cercetare în vederea obținerii de fonduri și granturi <i>Gestionează date în domeniul cercetării</i> • Produce și analizează date științifice provenite din metodele decercetare calitativă și cantitativă • Stochează și păstrează datele în baze de date de cercetare • Sprijină reutilizarea datelor științifice și este familiarizat(ă) cu principiile de gestionare a datelor deschise <i>Aplică principii de gestionare a conflictelor</i> • Își asumă responsabilitatea pentru tratarea tuturor plângerilor și alitigiilor, manifestând empatie și înțelegere pentru soluționare <i>Aplică toate protocoalele și procedurile de responsabilitate socială</i> • Abordează o situație de risc de probleme în mod profesional cumaturitate și empatie <i>Reprezintă organizația</i> • Acționează în calitate de reprezentant al instituției, al societății sau al organizației în raport cu lumea exterioară
Competențe transversale	<i>Aplică cunoștințe de filozofie, etică și religie</i> • Studentul va fi capabil să evalueze consecințele și impactul ideilor, oportunităților și acțiunilor • Studentul va fi capabil să evalueze consecințele morale și etice ale acțiunilor • Studentul va fi capabil să urmărească valorile etice și credințelor religioase • Studentul va fi capabil să acționeze în conformitate cu valorile etice și religioase

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Să introducă studentul în sfera cunoașterii și înțelegerii conceptului de diaspora și a istoriei comunităților ortodoxe care trăiesc în diasporă.
---------------------------------------	---

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

7.2 Obiectivele specifice	• Să familiarizeze studentul cu probleme de metodologie a cercetării istorice. • Să explice și să faciliteze înțelegerea fenomenelor/evenimentelor istorice care au avut influențe asupra comunităților ortodoxe din diaspora. • Să formeze conștiința istorică și să dezvolte capacități de realizare și conducere a unui dialog interconfesional, ecumenic și interreligios.
---------------------------	--

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Emigrația și diaspora ortodoxă. Clarificări conceptuale	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere
Diaspora ortodoxă din perspectivă sociologică	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere
Diaspora ortodoxă din perspectivă teologică	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri
Problemele ecleziologice și canonice ale diasporei ortodoxe	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri
Studiu de caz: Ortodoxia în America de Nord	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri
Studiu de caz: Românii ortodocși din America de Nord	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri
Studiu de caz: Ortodoxia în Europa de Vest	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere
Studiu de caz: Jurisdicții ortodoxe române în afara granițelor țării	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri
Dialogul teologic ortodox contemporan cu privire la diaspora	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	prelegere

Bibliografie

- Viorel Ioniță (coordonator), *Istoria Bisericească Universală* (vol. II, Partea a doua), manual pentru Facultățile de Teologie din Patriarhia Română, Editura Basilica, București, 2021
- Maria Hämmerli, *Orthodox Diaspora? A sociological and theological problematisation of a stock phrase*, în *International Journal for the Study of Christian Church*, vol. 10, nr. 2-3, 2010, pp. 97-115.
- Robin Cohen, *Global diaspora: an introduction*, University of Washington Press, 1997
- Rainer Bauböck and Thomas Faist (ed.) *Diaspora and Transnationalism: Concepts, Theories and Methods*, Amsterdam University Press, 2010.
- Roger Brubaker, *The „diaspora” diaspora*, în *Ethnic and Racial Studies*, vol. 28, no.1, January, 2005, pp. 1-19.
- Martin Baumann, *Diaspora: genealogies of semantics and transcultural comparison*, în *Numen*, vol. 47, nr. 3, 2000, pp. 313-337.
- Robert Cohen, *Diasporas and the State: from victims to challengers*, în *International Affairs*, 72 (3), July 1996, pp. 507-520.
- Sean McLoughlin, *Migration, diaspora and transnationalism: transformations of religion and culture in a globalising age*, în *The Routledge companion to the study of religion*, edited by John Hinnells, Routledge, 2005, pp. 526-549.
- James Clifford, *Diasporas*, în *Cultural Anthropology*, vol. 9, no. 3, 1994, 302-338.
- Dominique Schnapper, *From the Nation-State to the Transnational World: on the meaning and usefulness of Diaspora as concept*, în *Diaspora*, vol. 8, nr. 3, 1999, pp. 225-238.
- Anna Triandafyllidou, *Migrants and ethnic minorities in post-Communist Europe. Negotiating diasporic identity*, în *Ethnicities*, Vol. 9, nr. 2, pp. 226-245.
- Olivier Clement, *The Orthodox Diaspora in Western Europe: its future and its role*, în *Sobornost*, series 7, issue 7, summer, 1978, pp. 576-587.
- Nikolaos Daldas, *Le statut de la diaspora orthodoxe*, în *Istinia XL*, 1995, pp. 386-404.
- Demetrios Constantelos, *The Orthodox Diaspora: canonical and ecclesiological perspective*, în *The Greek Orthodox Theological Review*, vol. XXIV, nr. 2-3, 1979, pp. 200-211.

- Grigorios D. Papathomas, *The oppositional relationship between the locally established Church and the ecclesiastical „Diaspora”*, în *Contacts*, tome 57, nr. 201, (4-6/2005), pp. 96-132.
- Metropolitan Panteleimon Rodopoulos, *Territorial Jurisdiction According to orthodox canon law – the phenomenon of ethnophyletism in recent years*, în *Territoriality and Personality in canon law and ecclesiastical law*, Peter Erdo, Peter Szabo (ed.), Budapest, 2002, pp. 208-223.
- Georges Lemopoulos, *Orthodox Diaspora in Europe: An attempt to describe a range of old and new issues*, în *Derecho y Religion*, vol. III, 2008, *Christianity in Europe*, Charalambos Papastathis, pp. 55-72.
- Hilarion Alfayev, *Orthodoxy in a new Europe: problems and perspectives*, în *Religion in Eastern Europe*, XXIV, nr. 3, June 2004, pp. 18-26.
- John H. Erickson, *Orthodox Christians in North America*, Oxford University Press, New York, 1999.
- Archpriest Leonid Kishkovsky, *Orthodoxy in America, Diaspora or Church?*, in *Europaica*, Bulletin of the Representation of The Russian Orthodox Church to the European Institutions, no. 49, 5 October 2004, study available in electronic format at www.orthodoxeurope.org.
- Alexei D. Krindatch, *The Orthodox (Eastern Christian) Churches in the USA at the Beginning of a new Millennium; Reserch on Orthodox Religious Groups in the United States*, available in electronic format at hrr.hartsem.edu/research
- Liviu Stan, *Ortodoxia și diaspora*, în *Ortodoxia*, XV, nr.1, 1963, pp. 3-38.
- Ioan N. Floca, *Diaspora ortodoxă și organizarea ei canonică, problemă pe agenda Sfântului și Marelui Sinod*, în *Revista Teologică*, VI (78), no. 3-6, July-December 1996, pp. 218-236.
- Thomas E. Fitzgerald, *The Orthodox Church*, Praeger Publishers, Westport, CT., 1998
- Christine Avghi Galitzi, *A study of Assimilation Among the Roumanians of United States*, (New York: Columbia University Press, 1929
- *Autocefalie și comuniune. Biserica Ortodoxă Română în dialog și cooperare externă (1885-2010)*, Editura Basilica, București, 2010, pp. 485-656.
- *Autocefalia, libertate și demnitate*, Editura Basilica, București, 2010
- *Autocefalie și responsabilitate*, Editura Basilica, București, 2010
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Episcopia Ortodoxă Română din America parte a Ortodoxiei americane*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2007
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Românii Ortodocși din America. Documente. Vol. I*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2010
- Gabriel-Viorel Gârdan, Marius Eppel, *The Romanian Emigration to the United States up Until the First World War. Revisiting Opportunities and Vulnerabilities*, în *Journal for the Study of Religions and Ideologies*, vol. 11, nr. 32, (Summer 2012), pp. 256-287.
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Demographic mutations in the structure of the Orthodox ethnic jurisdictions in America*, în *Transylvanian Review*, vol. XIX, Supplement no. 2:2, (2011), pp. 33-50.
- Gabriel-Viorel Gârdan, *The Petition of the Romanian Orthodox Episcopate in United States of North America to President Woodrow Wilson*, în *Transylvanian Review*, vol. XIX, nr. 3, (Autumn 2010), pp. 108-121.
- Ioan-Vasile Leb, Gabriel-Viorel Gârdan, *Nationality and Confession in Orthodoxy*, în *Journal for the Study of Religions and Ideologies*, vol. 7, nr. 21, 2008, pp. 66-78.
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Unitatea și autocefalia Bisericii în dialogul panortodox presionodal*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa*, anul LVI, 2011, nr.1, pp. 89-98
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Cercetări privind Ortodoxia în America*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa*, anul LI, 2006, nr. 1, pp. 233-239.
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Între conflict și unitate – situația actuală a românilor ortodocși din America de Nord*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa*, anul L, 2005, nr. 1, pp. 231-246.
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Ortodoxia în America. Radiografia unei probleme complexe*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa*, anul L, 2005, nr. 2, pp. 217-240.
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Lupta romanilor-americani pentru unitatea națională*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa*, anul XLIX, 2004, nr. 1-2, pp. 231-238.
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Arhiepiscopul Valerian D. Trifa, o personalitate controversată a diasporei ortodoxe române din Statele Unite ale Americii*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa*, anul XLVIII, 2003, nr. 1-2, pp. 212-242.
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Policarp Morușca, primul episcop al românilor ortodocși din America*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa*, anul XLVII, 2002, nr. 1-2, pp. 229-252.
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Parohia „Sfânta Maria” din Cleveland, prima parohie ortodoxă română din Statele Unite ale Americii*, în *Biserica, societate, identitate. In Honorem Nicolae Bocșan*, Sorin Mitu, Rudolf Gräf, Ana Sima, Ion Cârja (coord.), Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2007, pp. 191-197.
- Gabriel-Viorel Gârdan, *Unitate de credință și bariere jurisdicționale. Cazul ortodoxiei americane*, în *Teologie și viață*, serie nouă, anul XX, nr. 1-4, ianuarie-aprilie, 2010, pp. 69-84.

- Justo L Gonzales, <i>Ghid pentru studiul Istoriei Bisericești</i>, traducere de Cezar Login și Gabriel-Viorel Gârdan, ediție, studiu introductiv și bibliografie de Gabriel-Viorel Gârdan, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2010. - Ioan Rămureanu, Milan Șesan, Teodor Bodogae, <i>Istoria Bisericească Universală</i>, vol. II, EIBMBOR, București, 1993. - Ioan Rămureanu, <i>Istorie Bisericească Universală</i>, ediția a II-a, EIBMBOR, București, 2004. - Vasile Muntean <i>Istoria creștină generală</i>, vol. II, EIBMBOR, București, 2008. - Nicolae Chifăr, <i>Istoria creștinismului</i>, vol. II, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2008 † Timotei Prahoveanu, <i>Așezămintele românești de la Ierusalim, Iordan și Ierihon. Trecut și prezent</i>, Editura Basilica, București, 2018. - Ioan Armași-Vartan, <i>Comunitățile ortodoxe române din afara granițelor României. Scurt istoric și organizarea actuală</i>, Editura Basilica, 2021		
8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
Românii ortodocși din Basarabia și Bucovina de Nord	dezbateri sau discuție colectivă	1 seminar
Românii ortodocși din Serbia	dezbateri sau discuție colectivă	1 seminar
Românii ortodocși din Ungaria și Bulgaria	dezbateri sau discuție colectivă	1 seminar
Românii ortodocși din Europa Centrală și de Nord	dezbateri sau discuție colectivă	1 seminar
Românii ortodocși din Europa Occidentală și Meridională	dezbateri sau discuție colectivă	2 seminari
Românii ortodocși din Australia și Noua Zeelandă	dezbateri sau discuție colectivă	1 seminar
Așezămintele ortodoxe românești de la Ierusalim, Iordan și Ierihon	dezbateri sau discuție colectivă	2 seminari
Așezămintele ortodoxe românești de la Muntele Athos	dezbateri sau discuție colectivă	1 seminar
Românii ortodocși din Turcia, Africa de Sud, Siria și Japonia	dezbateri sau discuție colectivă	2 seminari
Bibliografie Este aceeași cu cea de la curs. Profesorul pune la dispoziția studenților, pe platforma cursului, materialele bibliografice.		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

<i>Conținuturile unităților de învățare au fost elaborate în urma consultării specialiștilor pe disciplină din facultățile de profil (teologie, istorie, geografie). În egală măsură, au fost luate în calcul așteptările principalilor angajatori ai absolvenților acestei specializări.</i>
--

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Capacitatea înțelegerii mecanismelor care au dus la formarea comunităților ortodoxe în diaspora.	COLOCVIU condiționat de: ➤ Prezența minimă la cursuri și seminari; ➤ Predarea portofoliului de seminar. 27 MAI 2026, ora 16.00 3 Iunie 2026, ora 16.00 RESTANȚE	50%

		10 Iunie 2026, ora 16.00	
	Identificarea principalelor probleme ale comunităților ortodoxe din diapora.		
	Demonstrarea competențelor reale de înțelegere a semnificației evenimentelor istorice		
10.5 Seminar/laborator	Capacitatea de a integra într-un discurs interpretativ propriu temele teologice și aspectele istorice discutate.	Prezentarea unui portofoliu care va conține lucrare de seminar, fișe de analiză a unor lucrări științifice, etc. Portofoliul se predă până în data de 13 Mai 2026	
	Respectarea standardelor pentru lucrările cu caracter științific, coerența în abordarea tematică, atingerea unui nivel al gândirii și al exprimării sintetice.		
10.6 Standard minim de performanță			
Înțelegerea raporturilor dintre religie și politică în epoca Războiului Rece.			
Identificarea principalelor probleme cu care s-a confruntat Biserica Ortodoxă în epoca Războiului Rece.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

Nu se aplică

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".

Data completării:
4 APRILIE 2025

Semnătura titularului de curs

A handwritten signature in purple ink, appearing to read 'R. Anufan', with a stylized flourish at the end.

Semnătura titularului de seminar

A handwritten signature in purple ink, appearing to read 'R. Anufan', with a stylized flourish at the end.

Data avizării în departament:
17.04.2025

Semnătura directorului de departament

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Dr. Anufan', with a stylized flourish at the end.